

การสื่อสารมวลชน ในฐานะเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมือง

: พระนพพรธน์ ปรุกโกโม (ดีประเสริฐวรกร)

บทคัดย่อ

สถาบันการสื่อสารมวลชนทางการเมืองมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครองผ่านสื่อที่นำได้เสนอข้อมูลทั้งทางตรงทางอ้อมออกมา ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องมือของรัฐบาล อันจะส่งผลกระทบต่อที่นำไปสู่การสร้างความถูกต้อง ความเชื่อมั่น และความชอบธรรมในทางการเมือง ทั้งนี้ สื่อมวลชนทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสารผ่าน อินเทอร์เน็ต เหล่านี้ ควรมีความตระหนักในการทำหน้าที่ในการนำเสนอที่ต้องคำนึงถึงจริยธรรมทางวิชาชีพ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในอันที่จะส่งผลต่อสังคม.

คำสำคัญ : 1. สื่อสารมวลชน 2. เครื่องมือ 3. ความชอบธรรม 4. การเมือง

Abstract

The political mass media is importance for creating trustfulness between the governor and their people through direct and indirect presenting

of data and news by all mass media. So mass media is as tool or channel of government which is significance for checking transparency, trustfulness and righteousness of government. There are 6 mass medias as follow; journals, newspaper, radio, television and social media on internet. All these media have to realizes and become aware of rightness and morality in their professional ethics of broadcasting and presenting all news.

Keywords: 1. Mass media 2. Political righteousness

บทนำ

สังคมโลกยุคปัจจุบัน เป็นโลกที่ผันผวน มีวิวัฒนาการของความเจริญรุดหน้าทางวัตถุ อย่างรวดเร็วโลกแห่งยุค “ไร้พรมแดน” ซึ่งเป็นผลที่เกิดมาจากการที่ประเทศต่าง ๆ สามารถที่จะเชื่อมโยงมาเป็นโลกเดียวภายในเสี้ยววินาที ด้วยความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยทาง

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย (Email: paisit.jato@gmail.com)

ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความทันสมัยของข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นก็จำกัดอยู่ในเฉพาะแวดวงของผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้งานหรือบุคคลที่กำลังทรัพย์เพียงพอที่จะที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น Karl W. Deutsch (ธูปนรรต วัฒนาภรณ์, 2534 : 16) ได้ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งของระบบการเมือง เพราะการสื่อสารเสมือนเป็นเส้นประสาทของระบบการเมือง ขณะเดียวกัน โครงสร้างของระบบการเมืองมีลักษณะเป็นโครงข่ายของระบบการสื่อสาร (communication network) สื่อมวลชนมีบทบาทและหน้าที่ (สมุน อยู่สิน, 2538 : 290 - 295) หลายประการ คือ การเสนอข่าวสารข้อเท็จจริง การเสนอความคิดเห็น การให้บริการด้านการศึกษา การให้บริการด้านบันเทิง เป็นต้น

ความหมายของการสื่อสารมวลชน

1. ผู้ส่งสาร

1.1 อยู่ในรูปขององค์การสื่อสารมวลชน (Mass media organization)

1.2 ผู้ส่งสารไม่รู้จักรับสารเป็นการส่วนตัวและไม่มีเจตนาส่งสารไปยังผู้รับสารคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ

1.3 ผู้ส่งสารมีสถานะเป็นสถาบันทางสังคม (Social institute)

1.4 ผู้ส่งสารจะทำหน้าที่เป็นผู้รักษาช่องทางการสื่อสารหรือนายทวารข่าวสาร (Gatekeeper)

2. สาร

2.1 สารในกระบวนการสื่อสาร

มวลชนมีความเป็นสาธารณะ (Public)

2.2 สารถูกส่งออกไปอย่างรวดเร็ว (Rapid)

2.3 สารของกระบวนการสื่อสารมวลชนมีอายุจำกัดไม่ยั่งยืน (Transient)

2.4 สารในกระบวนการสื่อสารมวลชนต้องมีความหลากหลาย (Variety)

3. สื่อ

3.1 ต้องเป็นสื่อที่สามารถนำข่าวสารไปยังมวลชนผู้รับสารซึ่งอาศัยในหลากหลายพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว

3.2 เป็นสื่อที่มีความสลับซับซ้อนเนื่องจากต้องอาศัยเทคโนโลยีในการดำเนินงานและต้องมีการลงทุนสูง

3.3 เป็นสื่อมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบเอกวิถีและไม่เอื้อให้เกิดปฏิกิริยาตอบกลับแบบทันทีทันใด

3.4 สื่อมวลชนมีหลายประเภทและมีหลากหลายทางเลือกในสื่อประเภท

3.5 สื่อมวลชนมีข้อจำกัดเรื่องช่องทางการรับรู้

3.6 เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลแล้วสื่อมวลชนมีศักยภาพในการให้ข่าวสารข้อมูลหรือความรู้สูงกว่าสื่อบุคคล

4. ผู้รับสาร

4.1 ผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนมีจำนวนมาก

4.2 ผู้รับสารมีความแตกต่างกัน

4.3 ผู้ส่งสารไม่รู้จักรับสาร

4.4 ในขณะที่รับสารจากกระบวนการสื่อสารมวลชนนั้นผู้รับสารจะมีลักษณะความเป็น

ปัจเจกบุคคลมากกว่าความเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งปัจเจกบุคคลนั้นเป็นสมาชิก

สรุปลักษณะสำคัญของการสื่อสารมวลชน

1. ผู้ส่งสารเป็นองค์การสื่อสารมวลชนซึ่งมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีการลงทุนสูงและมีการแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ในการประกอบการ

2. ผู้รับสารจำนวนมากซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งถิ่นที่อยู่อาศัยภูมิหลังและความแตกต่างด้านจิตวิทยา

3. มีความสามารถในการเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว

4. เนื้อหาสาระที่มากมายและหลากหลายเพื่อสนองความต้องการของมวลชนผู้รับสารซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกัน

5. มีความถูกต้องของสารสูงเพราะผ่านกระบวนการเลือกสรรคัดกรองและตรวจสอบอย่างเข้มงวด

6. เป็นการสื่อสารแบบเอกวิถีมีย่อจำกัดในเรื่องช่องทางการรับรู้และโอกาสที่จำกัดในการแสดงปฏิกิริยาตอบกลับแบบทันทีทันใด

7. ไม่สามารถเลือกผู้รับสารและขจัด การเลือกรับสารของผู้รับสารได้

8. ประสิทธิภาพของการสื่อสารมีจำกัดเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องปฏิกิริยาตอบกลับจากผู้รับสาร

9. มีศักยภาพในการให้ข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม

ความสำคัญของการสื่อสารมวลชน

1. ความสำคัญในฐานะผู้รายงานข่าวสาร

2. ความสำคัญในฐานะผู้สร้างและผู้ขยายโลกทัศน์ของประชาชน

3. ความสำคัญในฐานะตัวเร่งให้ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรม

4. ความสำคัญในฐานะผู้สนับสนุนระบบ และกลไกของสังคม

5. ความสำคัญในฐานะผู้สร้างและผู้สะท้อนประชาชาติ

6. ความสำคัญในฐานะเป็นเวทีเพื่อการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7. ความสำคัญในฐานะผู้ส่งเสริมและถ่ายทอดมรดกทางสังคมและวัฒนธรรม

8. ความสำคัญในฐานะปัจจัยหนึ่งในการกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชน และรูปแบบทางสังคม

9. ความสำคัญในฐานะผู้ส่งเสริมธุรกิจ และอุตสาหกรรม

10. ความสำคัญในฐานะผู้สร้างความบันเทิง

11. ความสำคัญในฐานะผู้ส่งเสริมและตัวเร่งกระบวนการโลกาภิวัตน์

12. ความสำคัญในฐานะผู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ ในสังคมโลก

บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมวลชน

แฮโรลด์ดีลาสเวลล์ บทบาทหน้าที่สำคัญ

4 ประการของสื่อมวลชน คือ

1. หน้าที่ในการสังเกตการณ์ หรือสอดส่องระวังระไวสภาพแวดล้อมในสังคม

2. หน้าที่ในการประสานส่วนต่าง ๆ ในสังคม

3. หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคม ไปสู่คนรุ่นต่อไป

4. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง

เดนิสแมคเคเวล บทบาทหน้าที่ของ สื่อมวลชนไว้ 5 ประการดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร

- การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ในสังคมและสังคมโลก

- แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ต่าง ๆ ในสังคม

- ช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัวและความก้าวหน้าทางสังคม

2. หน้าที่ในการประสานสัมพันธ์

- การอธิบายการแปลความหมาย และการวิพากษ์วิจารณ์ความหมายของเหตุการณ์ และข่าวสารที่น่าเสนอ

- ให้การสนับสนุนแก่สถาบันหลักของ สังคมและบรรทัดฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

- ช่วยให้เกิดกระบวนการขัดเกลา ทางสังคม

- ช่วยประสานกลุ่มคนและกิจกรรม ต่าง ๆ ของสังคม

- ช่วยสร้างความสอดคล้องต้องกัน ของคนในสังคมทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจ ในประเด็นต่าง ๆ

- ช่วยในการกำหนดวาระหรือ ประเด็นทางสังคม

3. หน้าที่ในการสร้างความต่อเนื่องทาง สังคม

- ช่วยในการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระแสหลักของสังคมช่วยให้เกิดการยอมรับ วัฒนธรรมย่อยและวัฒนธรรมใหม่

- ช่วยเสริมสร้างและธำรงรักษา ค่านิยมพื้นฐานของสังคม

4. หน้าที่ในการให้ความเพลิดเพลินหรือ ความบันเทิงแก่สมาชิกของสังคม

5. หน้าที่ในการรณรงค์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

สรุป ผลกระทบของการสื่อสารมวลชน (Effect of Mass Communication) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่การทำการสื่อสารและ ผลนั้นอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความรู้ความเข้าใจและ พฤติกรรมของผู้รับสาร

1. ระดับปัจเจกบุคคล ความรู้ (knowledge) และความเห็น (opinion) ที่คนคิด และด้านพฤติกรรม

2. ระดับกลุ่มหรือองค์กร รายการดนตรี บันเทิงต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมย่อย ของกลุ่มเด็กและวัยรุ่นหรือการโฆษณาเมื่อถือ ที่ทำให้คนรุ่นใหม่ติดโทรศัพท์และนิยมสื่อสารกัน ด้วยภาษาผสมด้วยถ้อยคำนั้น ๆ

3. ระดับสถาบันทางสังคม การเสนอข่าว ในทางลบเกี่ยวกับพระสงฆ์บ่อยทำให้สถาบัน ศาสนาได้รับผลกระทบจนนำไปสู่การปฏิรูป สถาบันสงฆ์

4. ระดับสังคมและวัฒนธรรม การ จัดงานประกวดนางงามและการเสนอเป็นข่าวใหญ่ อย่างต่อเนื่องเป็นการตอกย้ำค่านิยมเกี่ยวกับ ผู้หญิงในเรื่องรูปร่างเป็นทรัพย์เท่ากับเป็นการสนับสนุน ให้ธำรงสถานภาพสังคมชายเป็นส่วนใหญ่

ความชอบธรรมทางการเมือง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) กล่าวไว้

ว่า ความชอบธรรมทางการเมือง (Political Legitimacy) แตกต่างจากความถูกต้องทางกฎหมาย (Legality) นักกฎหมายมักจะเน้นความถูกต้องตามตัวกฎหมายหรือตามลายลักษณ์อักษร โดยไม่เข้าใจว่าในทางการเมืองและทางรัฐศาสตร์นั้นความถูกต้องตามกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จะต้องมีความชอบธรรมทางการเมืองด้วย ซึ่งหมายถึงการยอมรับโดยคนทั่วไปว่าสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น นอกจากถูกต้องแล้วยังต้องมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับได้ มีความพอเหมาะกับการกาลและเทศะ ตัวอย่างเช่น การใช้งบประมาณแผ่นดินของผู้นำจากรัฐ แม้จะปฏิบัติตามกฎหมายรัฐทุกประการ แต่ใช้ในทางสุรุ่ยสุร่ายก็จะเป็นความชอบธรรมทางการเมือง

ความชอบธรรมทางการเมืองของผู้ใช้อำนาจรัฐ ประกอบด้วยสามส่วนใหญ่ ๆ (ลิจิตีวีเคิน, 2548) คือ

ประการแรก การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจ (acquiring power) ในระบบการเมืองจะมีกฎกติกาของการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจ เช่น ในสมัยโบราณกาลนั้นผู้ซึ่งมีความสามารถและแข็งแรงที่สุดก็จะกลายเป็นผู้ปกครอง หรือผู้ที่สามารถจะแก้ปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ก็จะเป็นความชอบธรรมเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจได้ จนกระทั่งถึงจุดที่มีประเพณีการสืบเชื้อสาย โอรสของกษัตริย์ก็มีสิทธิที่จะสืบราชสมบัติต่อจากพระบิดาจนกลายเป็นประเพณีการสืบสันตติวงศ์ และในบางกรณีการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจจนกุมสถานการณ์ได้ก็จะกลายเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมที่จะเป็นผู้ครองอำนาจรัฐ ในกรณีของจีนนั้นถือได้ว่าได้รับอาณัติจากสวรรค์ (the mandate of

heaven) ในกรณีของไทยนั้นผู้กระทำการยึดราชบัลลังก์ได้สำเร็จก็จะอ้างว่ามีบุญบารมีและมีบุญญาธิการที่จะครองสิริราชสมบัติ จึงมีประเพณีปราบดาภิเษกนอกเหนือจากราชภิเษก ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้อาจเป็นสิ่งที่ แม็กซ์ เวเบอร์ นักสังคมวิทยาเสนอชื่อว่าเป็น traditional legitimacy

แต่เมื่อใดที่ทั้งความชอบธรรมทางการเมืองแบบประเพณีไม่ปรากฏ หรือความชอบธรรมทางการเมืองแบบกฎหมายและมีเหตุผลทำงานไม่ได้ผล สังคมก็จะมุ่งหาตัวบุคคลเป็นหลัก โดยประชาชนจะโยกหาตัวบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษที่เรียกว่า บุญญาธิการ (charisma) โดยคนคนนั้นสามารถดึงดูดผู้คนให้มีความนิยมชมชอบ และมีความเชื่อว่าจะเป็นผู้มาแก้ปัญหากลียุคได้ ผู้นำเช่นนี้เป็นทำนองเดียวกับผีบุญหรือผู้มีบุญตามคติของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเชื่อว่าผู้มีบุญหรือผีบุญจะมาเกิดเพื่อมาแก้ยุคเข็ญของแผ่นดิน และนี่คือที่มาของกบฏผีบุญในยุคคลื่นเกล้ารัชกาลที่ 5 ความชอบธรรมในส่วนนี้คือ charismatic legitimacy

ตามกฎหมายและเหตุผล ไม่สามารถจะตอบสนองต่อความต้องการทางจิตวิทยาของประชาชนได้ ประชาชนก็จะโยกหาบุคคลที่มีบุญญาธิการที่เรียกว่าอศวินม้าขาวมาช่วยแก้ปัญหา ซึ่งเป็นลักษณะของจิตวิทยามนุษย์โดยทั่วไปเมื่อเกิดความเค็งคว้างและวังเวง ขาดที่พึ่ง ขาดความเชื่อมั่น ขาดความหวังต่ออนาคต จะโยกหาผู้นำที่คนนิยมชมชอบและสามารถฝากความหวังได้ เช่น มหาตมะคานธี ที่มีส่วนในการปลดปล่อยอินเดียให้เป็นอิสระจากการปกครองของอังกฤษ หรือบางกรณีก็อาจจะนำไปสู่การเกิดผู้นำที่เป็นเผด็จการ

ความชอบธรรมทางการเมืองอันเกี่ยวเนื่องกับการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจ ถ้าการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจผิดยุค ผิดสมัย เช่นในยุคที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เข้าสู่ตำแหน่งอำนาจโดยใช้กองกำลังก็จะเป็นความชอบธรรมทางการเมืองอย่างไรก็ตาม ความชอบธรรมทางการเมืองในส่วนนี้จะต้องขึ้นอยู่กับส่วนที่สองด้วย นั่นคือความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองบริหารประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาและการพัฒนาประการที่สอง ความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองบริหาร (Performance) จะมีความสำคัญยิ่งในกรณีที่สังคมมีปัญหาวิกฤตอย่างหนัก ประชาชนต้องการให้มีการแก้ปัญหาโดยเร็ว การให้น้ำหนักความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจตามกติกาหรือตามครรลองนั้นอาจจะลดน้อยลง สิ่งที่ประชาชนต้องการจะเห็นก็คือคนที่มีความรู้ความสามารถ มีความกล้าหาญเข้ามาแก้ปัญหา ดังนั้น บุคคลที่เข้ามาสู่ตำแหน่งอำนาจแม้จะไม่มี ความชอบธรรมทางการเมืองเนื่องจากมีการละเมิดกติกา เช่น เข้ามาโดยใช้กำลังนั้น จะต้องริบสร้าง ความชอบธรรมด้วยผลงานในการแก้ปัญหาและด้วยนโยบายที่จะพัฒนาประเทศเพื่อความผาสุกของประชาชน ความชอบธรรมทางการเมืองจากผลงานจะบดบังการขาดความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจได้ กลับกัน บุคคลที่มีความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจอย่างสมบูรณ์ เช่น มาจากการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น แต่ถ้านโยบายในการแก้ปัญหาและการพัฒนานั้นมีผลงานที่ไม่น่าพอใจ ก็จะทำให้เสียความชอบธรรมในส่วนองผลงานในส่วนนี้ สิ่งที่ประชาชนจะทำได้ภายใต้

ระบบการเมืองแบบเปิดก็คือ การรอให้มีการเปลี่ยนตัวผู้เข้ามาบริหารประเทศด้วยการเลือกตั้ง ในกรณีที่เป็น charismatic leader ถ้าทำงานไม่ได้ผลอาจนำไปสู่ความผิดหวังและความโกรธแค้นถึงกับรุมฆ่าผู้นำเช่นนี้ได้

ดังนั้น ความชอบธรรมทางการเมืองจึงต้องประกอบด้วยสองส่วน นั่นคือ การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจกับผลงานในการแก้ปัญหาและการพัฒนา ใครก็ตามที่สามารถมีทั้งสองส่วนนี้ ก็จะมีคะแนนนิยมชมชอบและเป็นที่ยอมรับ และประชาชนก็จะให้โอกาสในการทำงานเพื่อชาติและแผ่นดินเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อย่างไรก็ตาม สำหรับบางประเทศเช่นสหรัฐอเมริกาได้กำหนดการเป็นประธานาธิบดีเอาไว้เพียงสองสมัย ซึ่งหมายความว่าเมื่อครบ 8 ปีแล้วก็ต้องเปลี่ยนตัวผู้นำ ถึงแม้ประธานาธิบดีคนเดิมจะมีผลงานประทับใจเพียงใดก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อที่ว่าบุคคลที่ทำงานมาแล้วถึง 8 ปี น่าจะถึงจุดอิ่มตัว ในส่วนที่สอง การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีโอกาสเข้ามาบริหารประเทศเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และจะช่วยคลี่คลายความตึงเครียดทางการเมืองได้

อย่างไรก็ตาม ยังมีความชอบธรรมทางการเมืองในส่วนที่สามที่ต้องนำมาพิจารณา แม้ผู้ได้อำนาจและมีความชอบธรรมเนื่องมาจากมาตามครรลอง มีผลงานที่น่าประทับใจและเป็นที่ยอมรับชมชอบของประชาชน แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้อโดยตรงกับความชอบธรรมทางการเมือง นั่นคือพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมืองและบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับกฎหมาย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี ความชอบธรรมทางการเมืองในส่วนนี้ซึ่งเกี่ยวพันกับพฤติกรรมทางการเมืองและ

การแสดงออกที่สอดคล้องกับกฎหมาย ศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งบุคลิกภาพนั้น เป็นส่วนสำคัญนอกเหนือจากความชอบธรรม ในส่วนที่หนึ่งคือได้แก่การเข้าสู่ตำแหน่ง และส่วน ที่สองได้แก่ผลงาน โดยความชอบธรรมในส่วน ที่หนึ่งและส่วนที่สองจะกลายเป็นความเข้มข้นลง เมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้คือ

ก) ผู้ดำรงตำแหน่งอำนาจรัฐละเมิด กฎหมาย และกระทำการขัดต่อหลักนิติธรรม การละเมิดกฎหมายนั้นเป็นได้ทั้งในส่วนที่ไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือละเมิดศีลธรรมกฎหมาย เพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็น อันตรายในตัวของมันเอง หรือการออกกฎหมาย ที่มีลักษณะที่ขัดแย้งหรือก้ำกึ่งกับการขัดแย้งกับ รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหาร ประเทศ ความไม่ถูกต้องตามกฎหมายย่อมจะ นำไปสู่ความเสียหายความชอบธรรมทางการเมือง

ข) ศีลธรรมกรณีที่เกี่ยวข้องกับความชอบธรรม ทางการเมืองโดยตรงก็คือเรื่องอื้อฉาวในการ ฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งถ้าเป็นการฉ้อฯ ที่ผิด กฎหมายอย่างชัดแจ้งก็จะขัดแย้งกับข้อ ก) ที่กล่าวมาแล้วด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีก้ำกึ่งในลักษณะ ของผลประโยชน์ทับซ้อนก็จะนำไปสู่ความสงสัย ในความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ความชอบธรรมทาง การเมืองของผู้ครองอำนาจรัฐที่มีอยู่ในประการ ที่หนึ่งและสองถูกลดทอนน้ำหนักลงได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับศีลธรรมอีกส่วนหนึ่ง ก็คือพฤติกรรมส่วนตัว เช่น ถ้าผู้นำทางการเมือง มีพฤติกรรมส่วนตัวในเรื่องชู้สาว ซึ่งขัดต่อศีลธรรม อันดีต่อสังคมนั้น ๆ เช่น สังคมอังกฤษจะถือเรื่อง อื้อฉาวในทางเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องใหญ่ แต่อาจ จะไม่ขัดกับค่านิยมสังคมของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม ความเสียหายในส่วนนี้ก็อาจมีปัญหา เรื่องความชอบธรรมได้ และผู้ดำรงตำแหน่ง ควรระมัดระวัง ตัวอย่างคือกรณีที่พยายาม ถอดถอนประธานาธิบดีคลินตันที่มีพฤติกรรม ไม่ดีกับเลขาส่วนตัว เป็นต้น

ค) ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีการ ปฏิบัติมาช้านาน ถ้าถูกละเมิดโดยผู้นำทางการเมือง ก็จะกลายเป็นประเด็นปัญหาความชอบ ธรรมทางการเมืองขึ้นมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบพิธีกรรมของรัฐ รวมทั้งของชุมชน ผู้นำทางการเมืองใดก็ตามที่มองข้ามในส่วนที่เป็น กฎหมาย ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ก็จะมีปัญหาในเรื่องความชอบธรรมได้

ดังกล่าวมานี้เป็นส่วนที่สามของความ ชอบธรรมทางการเมือง ซึ่งผู้นำทางการเมือง ไม่สามารถจะมองข้ามได้ ประเด็นความชอบธรรม ทางการเมืองเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน เพราะ มีผลโดยตรงกับการคงอยู่ของตัวผู้กุมอำนาจรัฐ และอาจส่งผลกระทบต่อในแง่บวกและแง่ลบได้ อย่างกว้างขวาง

บทบาทของสื่อมวลชนในทางการเมือง

ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2548 : 147) ได้อธิบายถึงบทบาทของสื่อมวลชนในทาง การเมืองไว้ 8 ประการดังนี้

1. เผยแพร่ข้อมูลตามหลักความจริง ที่ศนคติและความคิดเห็น หนังสือพิมพ์ที่ดีจะ รายงานสภาพการณ์ทางการเมืองตรงตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจะเพิ่มความ คิดเห็น ซึ่งอาจจะมาจากบรรณาธิการผู้อยู่ใน วงการการเมืองมายาวนาน เพื่อจะเป็นการเผยแพร่ ข้อมูลเหล่านี้ให้กับประชาชนโดยทั่วไปได้ทราบ

ความจริงและความเห็นที่เกิดขึ้นในการเมือง

2. เปิดโปงเรื่องราวความจริงที่อาจเป็นประโยชน์ต่อสังคม สื่อมวลชนอาจจะเสนอความจริงที่เป็นไปตามธรรมชาติ และอาจจะไปขุดคุ้ยเรื่องราวอันเป็นปริศนาของสังคม

3. ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สื่อมวลชนอาจจะช่วยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลแทนประชาชนและนำผลการการทำงานของรัฐบาลมาบอกกับประชาชนได้ แต่การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยสื่อมวลชน จะต้องเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของชาติด้วย

4. สร้างอุดมการณ์ ค่านิยม สื่อมวลชนผลิตสื่อเป็นจำนวนมาก สื่อมวลชนของประเทศ ดังนั้นข่าวหรือความคิดเห็นที่ออกไปจากสื่อมวลชนจึงสามารถทำให้คนจำนวนมากในประเทศเชื่อถือและยึดมั่นเป็นอุดมการณ์ได้

5. เป็นตัวกลางในการแสดงความคิดเห็นร่วมของประชาชน

6. เป็นตัวกลางในการร้องเรียนความผิดพลาดต่าง ๆ สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการส่งต่อข้อบกพร่อง และความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการและอาจจะรวมไปถึงเอกชน ผู้เอารัดเอาเปรียบประชาชน

7. ส่งต่อความคิดเห็นไปยังรัฐบาล เมื่อสื่อมวลชนได้ความคิดเห็นที่เป็นเจตนาธรรมร่วมของประชาชนแล้ว สื่อมวลชนจะเป็นตัวกลางที่ดีในการส่งความคิดเห็นเข้าสู่รัฐบาล แต่เป็นไปได้ว่าอาจจะมีสื่อมวลชนที่ไม่มีจรรยาบรรณส่งความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับหลักความจริง หรือส่งความคิดเห็นที่อาจจะเอื้อประโยชน์แก่คนบางกลุ่ม จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนอีกด้วยที่จะช่วยกันตรวจสอบสื่อ

8. ช่วยประชาสัมพันธ์การทำงานของรัฐบาล สื่อมวลชนสามารถช่วยประชาสัมพันธ์การทำงานของรัฐบาล ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานของรัฐบาล เพราะประชาชนจะได้รับทราบจากสื่อว่ารัฐบาลทำอะไรบ้างและสื่อมวลชนก็จะได้สะท้อนความเห็นของประชาชนนั้นสู่รัฐบาลอีกต่อหนึ่ง

สื่อมวลชนกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

สมชัย ทรัพย์วณิช (ม.ป.ป.) ได้อธิบายถึงบทบาทของสื่อมวลชนกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งในประเทศที่กำลังอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยด้วย การไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงความด้อยพัฒนาทางการเมือง สื่อมวลชนในระบบประชาธิปไตยมีบทบาทที่สำคัญสองประการ คือ ให้ข่าวสารและกระตุ้นให้เกิดการเข้ามีส่วนร่วมเป็นที่เชื่อกันว่าการพัฒนาในทุกด้านจะบังเกิดผล เมื่อประชาชนจำนวนมากในสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา เมื่อประชาชนพัฒนาตนเองมากกว่าที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเฉื่อยชา

สื่อมวลชนกับการกล่อมเกลາทางการเมือง

พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช (2548:208) ได้อธิบายถึงบทบาทของสื่อมวลชนกับการกล่อมเกล่าทางการเมืองว่า บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับทัศนคติ บรรทัดฐานและค่านิยมของระบบการเมืองจาก

แหล่งต่าง ๆ ที่ตนมีโอกาสได้เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น กลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นกลุ่มปฐมนิเทศหรือกลุ่มทฤษฎีภูมิ และสื่อมวลชน ในปัจจุบันสื่อมวลชนทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารและความคิดเห็นทางการเมืองมากมายหลากหลายจากรัฐบาลไปยังประชาชน จากกลุ่มถึงกลุ่ม จากกลุ่มถึงปัจเจกบุคคล และจากประชาชนไปยังรัฐบาลหรือผู้ปกครอง ข่าวสารและความคิดเห็นทางการเมืองเหล่านี้ มีผลกระทบต่อความรู้ทัศนคติ หรือพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ตลอดจนสามารถเก็บและเรียกใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพการค่อย ๆ ลดความสำคัญของสถาบันดั้งเดิมในสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ศาสนา ทำให้สื่อมวลชนมีบทบาทต่อความรู้ ความคิดเห็น พฤติกรรมหรืออีกนัยหนึ่ง การกล่อมเกลாத่างการเมืองของประชาชนมากขึ้น ถ้าไม่มีระบบการสื่อสารมวลชนที่ดีพอ รัฐสมัยใหม่ที่ต้องมีเป้าหมายหรืออุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน ต้องมีการประสานงานทั้งภายในและระหว่างองค์กร และต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในระบบการเมืองก็คงเกิดขึ้นไม่ได้หรือถ้าเกิดขึ้นได้ก็คงไม่สามารถพัฒนาไปได้มากนัก

สรุป

สื่อมวลชนมีบทบาทต่อกระบวนการทางการเมืองหลายประการที่สำคัญ คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เปิดโปงเรื่องราวความเป็นจริงต่อสังคม ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สร้างอุดมการณ์ให้แก่สังคม เป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและส่งความคิดเห็นไปยังรัฐบาลทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์

การทำงานของรัฐบาล นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีบทบาทสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับการกล่อมเกลาท่างการเมือง เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีวัดความเป็นประชาธิปไตยของสังคมนั้น ๆ ส่วนบทบาทในการกล่อมเกลาท่างการเมืองนั้น บุคคลสามารถเรียนรู้ทัศนคติ บรรทัดฐานและค่านิยมของระบบการเมืองผ่านและสื่อมวลชนได้โดยตรง สื่อมวลชน จึงมีบทบาทในการกล่อมเกลาสังคมได้ยิ่งกว่าสถาบันดั้งเดิมในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา

บรรณานุกรม

- จุมพล หนิมพานิช. (2538). “ระบบการเมืองการปกครอง 2”. เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม เล่ม 1 หน่วยที่ 5 สาขาศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. การสร้างชุดการสอน.< <http://inno-sawake.blogspot.com/2016/03/4.html>> (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2559)
- ฐปนรรต วัฒนภรณ์. (2534). กระบวนการสื่อสารในการเลือกตั้งระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช. (2546). กฎหมายและจริยธรรมสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้ากรุ๊ป.
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. (2552). รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). คนไทยในอุดมคติ.

กรุงเทพฯ : แม็ค.

สุมน อยู่สิน. (2535). “แนวการศึกษาชุดวิชาการ
จัดการชั้นสูงสำหรับสถาบันบริการ

สารสนเทศ =Advanced Management
of Information Institutions”. สาขา
วิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.